

רע"פ 7338/14 - אליהו שמעוני נ' מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 7338/14

לפני:

המבקש:

כבוד השופט ח' מלצר

אליהו שמעוני

נגד

מדינת ישראל

המשיבה:

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית
המשפט המחוזי מרכז (כב' השופטת ש' בן
שלמה) מתאריך 02.10.2014 ב-עפ"א
54139-03-14

עו"ד שלומי סהר

בשם המבקש:

החלטה

1. לפני בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז (כב' השופטת ש' בן שלמה) מתאריך 02.10.2014 ב-עפ"א 54139-03-14, במסגרתו נדחה ערעורו של המבקש על הכרעת דינו וגזר דינו של בית משפט השלום ברחובות (כב' השופטת ע' מרדכי) מתאריך 04.03.2014 ב-חע"מ 5138/09.

להלן יוצגו, בתמצית, הנתונים הנדרשים להכרעה.

עיקרי העובדות והשתלשלות ההליכים

2. בתאריך 31.03.2009 הוגש כתב אישום כנגד המבקש וכנגד נאשם נוסף (שנפטר תוך כדי ההליך; להלן: המנוח) המייחס להם עבירות על הוראות חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 (להלן: החוק). על פי האמור בכתב האישום, המבקש ביצע במהלך שנת 2008 (המועד המדויק איננו ידוע) עבודות בניה הטעונות היתר בניה, בלא שהיה בידו היתר בניה כדין, בחלקה שהייתה בבעלותו של המנוח ביישוב גדרה. בין עבודות אלה בוצעו: יציקת משטח בטון, בניה של תוספת למבנה הקיים על המקרקעין, הצבת מכולה בחלקו האחורי של המבנה הקיים, תוספת מחסן, הצבת שלט בחזית המבנה הקיים והנחת משטח דק בחזית המבנה הקיים.

כן נאמר בכתב האישום כי החל מתאריך 28.1.2009 (או ממועד סמוך אליו שתאריכו איננו ידוע במדויק) המבקש ואחיו עשו שימוש מסחרי במקרקעין (כמסעדה), באופן החורג מהשימוש המותר במקרקעין (מגורים).

העבודות והשימוש החורג הנ"ל יוחסו למבקש בהיותו, על פי כתב האישום: המחזיק במקרקעין, מבצע העבודות, האחראי לביצוע העבודות, מי שמוטלת עליו חובה להשיג היתר והאחראי לשימוש החורג במקרקעין שפורט לעיל.

3. במסגרת ההליך בבית משפט השלום, ולאחר למעלה משלוש שנים מתחילתו, הוחלף ייצוגו של המבקש על פי בקשתו. בייצוג בא-כוחו החדש, המבקש טען, בין היתר, כי במועדים הרלבנטיים לכתב האישום הוחזקה והופעלה המסעדה על ידי חברה, כאשר הוא איננו מבעלי המניות בה, או מנהל מטעמה, ולכן, לגישתו, איננו נושא באחריות הפלילית המיוחסת לו. כן הלין המבקש נגד התנהלות המשיבה שהגישה כתב אישום נגדו מבלי שנגבתה ממנו הודעה בעניין. לבסוף המבקש טען, במהלך שלב ניהול ההוכחות, כי השימוש שנעשה במבנים איננו מהווה שימוש חורג על פי הוראות התב"ע שהיו בתוקף באותו מועד. בהקשר זה המבקש בא בטענה על כך שבית המשפט התיר למשיבה להגיש את הוראות התב"ע באיחור, במהלך שלב החקירה הנגדית.

4. בית משפט השלום הרשיע את המבקש בעבירות שיוחסו לו, בתאריך 04.03.2014, ואף גזר את דינו באותו יום. בגדר הכרעת הדין, בית המשפט דחה את טענות ההגנה של המבקש מהנימוקים הבאים:

(א) באשר לטענת המבקש בנוגע להתנהלות המשיבה, בית המשפט הנכבד קבע כי המבקש זומן מספר פעמים להתייצב לחקירה לצורך הצגת גרסתו, אך בחר שלא להגיע לחקירות אלה. נוכח התנהלותו של המבקש בנסיבות, אשר הובילה לכך שהוגש כתב אישום מבלי שנתקבלה גרסתו, נדחתה טענתו של המבקש בעניין זה.

(ב) בית המשפט אף דחה את טענתו של המבקש בנוגע להבאת הוראות התב"ע כראיה בשלב מאוחר בהליך. בית המשפט נימק את החלטתו להתיר את הבאת הראיה בכך שהוראות התב"ע לא היו שנויות במחלוקת בתחילת ההליך, וזאת עד להחלפת בא-כוחו של המבקש, אשר הרחיב את יריעת המחלוקת בעניין זה בשלב מתקדם בהליך (המצדיקה התרה של הגשת ראיה מאוחרת בהתאם). כן הוסיף בית המשפט כי בעת התרת הגשת התב"ע, המבקש טרם החל בהבאת הראיות מטעמו, והיה ביכולתו, איפוא, להביא ראיה סותרת אילו חפץ בכך.

(ג) באשר לטענתו העיקרית של המבקש, הנוגעת להיעדר אחריות פלילית לנוכח היותו שכיר בחברה בלבד, בית המשפט קבע על פי בחינה מהותית כי המבקש שימש בתפקיד ניהולי בעסק, יחד עם אחיו, וכי החזיק בפועל במקרקעין והיה בעל יכולת שליטה על כל אשר נעשה בו. מסקנתו של בית המשפט התבססה על כך שמשנת 2005 ועד להקמת החברה בשנת 2007 (ויתכן שגם לאחר הקמתה), המבקש שכר את המקרקעין מהמנוח וניהל את העסק יחד עם אחיו. בשנת 2007, אחיו של המבקש הקים חברה ושימש כבעל המניות הבלעדי בה. על אף שהחברה היתה המחזיקה והמפעילה של העסק מיום הקמתה, בית המשפט הנכבד קבע כי תפקידו של המבקש לא השתנה מבחינה מהותית. בית המשפט סבר גם, בניגוד לטענתו של המבקש, כי הוא המשיך לשלם את דמי השכירות עבור הנכס בשנים הרלבנטיות לכתב האישום. בית משפט השלום הוסיף וקבע כי החברה נוהלה כחברה משפחתית, כאשר זכויות החתימה על המחאות של החברה היו בידי אשתו של המבקש ואחיו. לנוכח כל האמור, בית המשפט קבע כי ניתן לייחס למבקש אחריות פלילית בהתאם לסעיפים בהם הוא הואשם.

5. נוכח הרשעתו של המבקש, בית המשפט המחוזי גזר עליו קנס בסך של 300,000 ש"ח, או 20 חודשי מאסר תמורתו, וחייב אותו לחתום על התחייבות כספית בסך של 150,000 ש"ח כקנס על תנאי (כאשר התנאי הוא שבמשך 3 שנים ממועד מתן גזר הדין המבקש לא יעבור עבירה לפי סעיפים 204, 205, 210, 237 ו-240 לחוק). בנוסף הוציא בית המשפט השלום צו הריסה כנגד המבנים נשוא האישום (שביצעו נדחה בשנה) וצו איסור שימוש חורג במקרקעין, מושא האישום.

6. המבקש ערער לבית המשפט המחוזי כנגד הכרעת הדין וגזר הדין. במסגרת ערעורו על הכרעת הדין המבקש חזר על טענותיו בנוגע למעמדו כשכיר בחברה ונפקות הדבר בעניין האחריות הפלילית, בנוגע למחדלי החקירה ובעניין התרת הבאת הוראות תב"ע במהלך החקירה הנגדית, אשר מהוות, לגישתו, את הראיה היחידה העומדת בבסיס הרשעתו. עוד טען המבקש לאכיפה בררנית פסולה מטעם המשיבה בכך שהחליטה להגיש כתב אישום נגדו בלבד, ללא צירוף של החברה ומנהלה.

במישור העונש, המבקש טען כי הקנס שהושת עליו חורג באופן מהותי ממדיניות הענישה הנוהגת, באופן המצדיק את הפחתתו.

7. בית המשפט המחוזי דחה את ערעורו של המבקש הן בנוגע להכרעת הדין, והן בנוגע לגזר הדין. בית המשפט בחר שלא להתערב בהחלטת בית משפט השלום בנוגע למעמדו של המבקש בניהול החברה, ובנוגע לאחריות הפלילית הנובעת מכך. כמו כן בית המשפט המחוזי דחה את טענות המבקש ביחס לאכיפה בררנית ובנוגע להגשת הראיה במהלך החקירה הנגדית. בהקשר אחרון זה בית המשפט המחוזי חזר וציין כי התרת הבאת הוראות תב"ע במהלך החקירה הנגדית נבעה כתוצאה ישירה מהרחבת יריעת המחלוקת על ידי המבקש בשלב מתקדם של ההליך, ועל כן אין לו אלא להלין על התנהלותו שלו.

באשר לגזר הדין, בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי העונש איננו חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה הנוהגת ביחס לנסיבות המקרה.

על פסק דינו של בית המשפט המחוזי הוגשה בקשת רשות הערעור שלפני.

8. המבקש חוזר במסגרת בקשתו על הטענות שהעלה בערעורו בפני בית המשפט המחוזי (שחלקן, כאמור, הועלו גם בפני הערכאה הדיונית) בנוגע להיעדר אחריות פלילית לנוכח תפקידו בחברה המחזיקה בשטח ומנהלת את המסעדה. כמו כן המבקש חוזר על טענותיו בעניין התנהלותה של המשיבה בהגשת כתב האישום והגשת הראיה על ידי המשיבה בשלב מאוחר בהליך בפני בית משפט השלום. המבקש מוסיף במסגרת בקשתו כי עקב מחדלי החקירה ובהיעדר תשתית ראיתית, הפכו הערכאות דלמטה את היוצרות, והלכה למעשה הטילו עליו את הנטל להוכיח את חפותו. לטענתו של המבקש, כל האמור לעיל מצביע על עיוות דין שנגרם לו המצדיק מתן רשות ערעור "בגלגול שלישי" ואת זיכוי מהאישום שיוחס לו בגדר כתב האישום.

לבסוף, המבקש שב וטוען כי הקנס הכספי שהושת עליו חורג מגדר המקובל, באופן המצדיק את הפחתת הסכום שנקבע.

דיון והכרעה

9. אקדים ואציין כי הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות. הנימוקים למסקנתי יובאו בקצרה להלן.

10. הלכה היא כי בית משפט זה יעניק רשות דיון "בגלגול שלישי" רק במקרים שבהם מתעוררת שאלה בעלת חשיבות משפטית, החורגת מעניינם של הצדדים הישירים להליך (ראו: ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982); רע"פ 4515/07 אבו שנב נ' מדינת ישראל (17.10.2007)), או במקרים שמתגלה בהם אי-צדק בולט, או מתעורר חשש כי נגרם למבקש עיוות-דין (עיינו: רע"פ 6487/12 דביר נ' מדינת ישראל (15.7.2013)). זאת ועוד: במקרים שבהם הבקשה מתייחסת רק לחומרת העונש, כבר נקבע בפסיקה שרשות ערעור תינתן רק במקרים נדירים במיוחד, שבהם ניכרת סטייה משמעותית ממדיניות הענישה המקובלת, או הראויה, בהתאם לנסיבות העניין (ראו, למשל: רע"פ 3929/09 דהן נ' מדינת ישראל (16.08.2009)).

11. כאמור, המבקש טוען בבקשתו כי נגרם לו עיוות דין המצדיק מתן רשות ערעור בהתאם לאמות המידה הנ"ל. לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור ובחומר שצורף אליה, דעתי היא כי לא חל פגם במסגרת ההליך שיש בו משום עיוות דין כמשמעו בפסיקה, כפי שטוען המבקש (ואין המקרה מצדיק מתן רשות ערעור גם לפי יתר הקריטריונים שהובאו לעיל).

12. במסגרת בקשתו מעלה המבקש טענות שהעלה בפני בית המשפט המחוזי (רובן גם הועלו בפני בית משפט השלום), וזכו להתייחסות במסגרת פסקי הדין שניתנו על ידי שתי הערכאות קמא הנכבדות. סבורני כי לא חלה טעות בהחלטותיהן של הערכאות האמורות, ובוודאי שלא נגרם עיוות דין המצדיק את התערבותן. אבהיר ואנמק:

(א) כפי שצוין לעיל, בית משפט השלום בחן את תפקידו בפועל של המבקש בעסק, וקבע כי הוא שימש, באופן מהותי, בתפקיד ניהולי יחד עם אחיו. בהקשר זה, בית משפט השלום הנכבד ציין כי הקמת החברה נעשתה ממניעים חיצוניים, והיא לא הובילה לשינוי בתפקידו של המבקש בעסק, וזאת למרות שמשכורתו של המבקש ועדות יועץ המס מצביעות על כך כי מאז הקמת החברה הוא הועסק על תקן של עובד שכיר בחברה. קביעתו של בית המשפט השלום נוגעת לעניינים עובדתיים בהם, כידוע, לא נוטה בית משפט זה להתערב (ראו, למשל: ע"פ 5529/12 אוהב ציון נ' מדינת ישראל, פסקה 34 לפסק דינה של השופטת א' חיות (9.11.2014)), קל וחומר כאשר מדובר בערעור שני (ראו: ע"פ 9480/12 אברמוביץ נ' מדינת ישראל (8.1.2013); ע"פ 9273/12 לגו נ' מדינת ישראל (26.12.2012)).

(ב) פסק דינו של בית משפט השלום הנכבד מנומק ומבוסס היטב והשגותיו של המבקש זכו לבחינה נוספת ונדחו כראוי בפסק דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד.

(ג) באשר ליתר טענותיו של המבקש הנוגעות להרשעתו, אני בדעה כי טענות אלה קיבלו מענה מספק וצודק על ידי הערכאות הנכבדות דלמטה, ואינני מוצא, איפוא, כי נוצר כאן עיוות דין כלשהו המצדיק מתן רשות ערעור.

13. באשר לעונש שהושת על המבקש, כפי שגם נקבע על ידי בית המשפט קמא, אינני בדעה כי קנס זה חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה הנוהגת (השוו: ע"פ 5894/13 הר שמש נ' מדינת ישראל (29.08.2013); ע"פ 1417/12 אחוזת הברון נ' מדינת ישראל (24.6.2012)). יתר על כן, התרשמתי כי בית משפט השלום הנכבד קבע את גובה הקנס בהתאם לגישה הראויה להנקט בעבירות תכנון ובניה, לפיה על הקנס לנסות ולאיין את הרווח המופק מביצוע עבירות שכאלה כדי להילחם בתופעה פסולה זו (ראו בהקשר זה את דברי חברי השופט ס' ג'ובראן ב-ע"פ 2330/09 נוסטרדמוס מסעדות בע"מ נ' הועדה המקומית לתכנון ובניה - חבל מודיעין (9.6.2009)).

14. נוכח כל האמור לעיל, דעתי היא כי המקרה שבפני איננו מצדיק מתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי". משכך - בקשת רשות הערעור נדחת.

ניתנה היום, ה' באדר התשע"ה (24.2.2015).

ש ו פ ט